

AFLEVERING XL 5

Zet een stap voorwaarts

Naar: Compasito (Raad van Europa)

Leeftijd: 9-12 jaar

Duur: 60 min.

- Doelen** De kinderen verhogen hun empathie voor anderen die anders zijn
 De kinderen worden zich bewust van de kansenongelijkheid in de maatschappij
 De kinderen leren begrijpen wat de mogelijke gevolgen zijn van het behoren tot een minderheidsgroep
- Kinderrechten** Recht op gelijke behandeling, recht om iemand te zijn
<http://www.kinderrechten.be>
- Kinderrechten-waarden** Respect voor elke mens, respect voor verschillen, verantwoordelijkheid nemen, iedereen is gelijkwaardig, solidariteit en verbondenheid
- Kinderrechten-vaardigheden** Opkomen voor eigen mening, goed luisteren naar anderen, zich inleven in iemand anders, zelf problemen oplossen, een eigen standpunt innemen, het standpunt van iemand anders durven in te nemen, initiatief nemen, praten over gebeurtenissen, verantwoordelijkheid opnemen, om hulp vragen en hulp bieden, opkomen voor de rechten van anderen
- Materialen**
- Pas de rollen en 'situaties' aan aan jouw groep. Maak voor elk kind een rollenkaart.
 - Kopieer het vel met rollen, knip de stroken uit en vouw ze dubbel.
 - Generatie K aflevering XL 5:
<https://youtu.be/bOY7pIK-tis>
- Vooraf**
- Rollenkaarten
 - Lijst met situaties
 - Eventueel: knutselmateriaal om naamkaartjes en/of plaatjes te maken

Verloop

Instructies

Leid de activiteit in door kinderen te vragen of ze ooit hebben gedaan alsof ze iemand anders waren. Vraag om voorbeelden. Leg dan uit dat ze in deze activiteit ook zullen doen alsof ze iemand anders zijn, een ander kind dat heel anders is dan hij/zijzelf.

Leg uit dat iedereen een stukje papier zal krijgen waarop zijn/haar nieuwe identiteit staat. Ze moeten dit in stilte lezen en aan niemand laten weten wie ze zijn. Als iemand de betekenis van een bepaald woord op zijn/haar kaart niet begrijpt, moet ze in stilte zijn/haar hand opsteken en wachten tot de begeleider naar hem/haar toekomt om het uit te leggen.

Ga op dit moment niet in op vragen. Leg uit dat als ze niet veel over zo'n persoon weten, ze gewoon hun fantasie moeten gebruiken. Vraag de kinderen om een paar dingen te doen die ze zullen helpen om in hun rol te komen. Bijvoorbeeld:

- Geef jezelf een naam. Maak een naamkaartje waar die naam op staat om jezelf te herinneren aan welke rol je speelt.
- Teken een zelfportret.
- Teken je huis, je kamer of je straat.
- Loop rond in de kamer, terwijl je doet alsof je die persoon bent.

Probeer de fantasie van de kinderen nog meer te stimuleren door rustige muziek te spelen en de kinderen te vragen om te gaan zitten en hun ogen te sluiten. Laat ze in stilte, voor zichzelf, antwoord geven op een paar vragen als:

- Waar ben je geboren? Hoe was je leven toen je klein was? Hoe was je familie toen je klein was? Zijn de dingen nu anders?
- Hoe ziet je leven er nu uit? Waar woon je? Waar ga je naar school?
- Wat doe je 's morgens? 's Middags? 's Avonds?
- Wat voor soort spelletjes speel je? Met wie speel je?
- Wat voor soort werk doen je ouders? Hoeveel geld verdienen ze per maand? Heb je een goede levensstandaard?
- Wat doe je in de vakantie? Heb je een huisdier?
- Waar word je gelukkig van? Waar ben je bang voor?
- Zie bijlage 3 voor nog meer vragen/statements.

Vraag de kinderen om in absolute stilte naast elkaar te gaan staan, alsof ze op een startlijn staan. Als de kinderen naast elkaar staan,

leg ze dan uit dat je enkele dingen gaat beschrijven die het kind zouden kunnen zijn overkomen. Als de bewering waar zou zijn voor de persoon die ze zich inbeelden dat ze zijn, moeten ze een stap vooruit zetten. Als dat niet het geval is, moeten ze blijven staan. Alternatief: maak een kring en vraag de kinderen om elkaar een hand te geven. Als er kinderen zijn die een stap of meerdere stappen naar voren zetten, moeten ze op een gegeven moment hun handen lossen.

Lees de situaties één voor één voor. Laat een pauze tussen de beweringen om de kinderen de tijd te geven om een stap vooruit te zetten. Spoor ze aan om om zich heen te kijken om te zien waar de anderen zijn.

Laat iedereen aan het einde van de activiteit gaan zitten op de plek waar ze dan zijn. Vraag aan elk kind om hun rol te beschrijven. Vraag daarna aan de kinderen om te bekijken waar ze zijn terechtgekomen aan het einde van de activiteit.

Sluit het rollenspel duidelijk af voor je aan de nabespreking begint. Laat de kinderen hun ogen sluiten en weer zichzelf worden. Leg uit dat je tot drie zult tellen en dat ze dan hun eigen naam moeten roepen. Op deze manier sluit je de activiteit duidelijk af en ben je er zeker van dat er geen kinderen in hun rol blijven steken.

Nabespreking en evaluatie

Besprek de activiteit. Stel hiervoor vragen als:

- Wat gebeurde er in deze activiteit?
- Hoe gemakkelijk of moeilijk was het om je rol te spelen?
- Hoe dacht jij dat de persoon die je speelde was? Ken je iemand zoals hem/haar?
- Hoe voelde het om je in te beelden dat jij die persoon was? Leek hij/zij een beetje op jou?

Leg een verband tussen deze activiteit en problemen rond discriminatie en sociale en economische ongelijkheid. Stel hiervoor vragen als:

- Hoe voelde het om een stap vooruit te zetten – of juist te blijven staan?

- Als je vaak een stap vooruit zette, wanneer merkte je dat anderen niet zo snel vooruitgingen als jij?
- Ging de persoon die jij speelde vooruit of niet? Hoe kwam dat?
- Vond je het oneerlijk?
- Lijkt wat er in deze activiteit gebeurde op wat er in de echte wereld gebeurt? Hoe?
- Waardoor hebben sommige mensen in onze buurt meer kansen dan andere? Minder kansen?

Ideeën voor actie

Besprek met de kinderen welke mensen in de buurt meer of minder kansen hebben. Welke eerste stappen kunnen er gezet worden om iedereen gelijke kansen te geven? Zijn er ongelijkheden in de groep of in de buurt waar de kinderen iets aan kunnen veranderen?

Tips voor de begeleider

- Maak je eigen rollenkaarten! De kaarten die hier worden aangeboden zijn bedoeld als voorbeeld. Hoe dichter de rollenkaarten bij de leefwereld van jouw kinderen liggen, hoe meer ze van de activiteit zullen leren.
- Pas ook die rollen aan die te dicht bij de persoonlijke situatie van één van jouw kinderen liggen om te voorkomen dat je ze in verlegenheid brengt.
- Omdat een begeleider niet altijd alles weet over de persoonlijke situatie van één van de kinderen, kan een kind erg verontrust raken door een rol of er emotioneel in verstrikt raken. De begeleider moet heel oplettend zijn tijdens deze oefening en in het bijzonder letten op kinderen die hun rol aan het einde niet kunnen afleggen of die zich ongewoon gedragen. In zo'n geval moet de begeleider proberen om individueel met het kind te spreken.
- Het is heel belangrijk dat de kinderen stil zijn als ze hun rol krijgen, als ze zich het leven inbeelden van de persoon die ze voorstellen en als ze vooruitgaan volgens het leven van die persoon. Dit is niet alleen nodig om een zekere spanning te creëren rond de identiteit van de kinderen, maar het helpt hen ook om zich op de rol te blijven concentreren, niet afgeleid te raken en niet uit hun rol te vallen.

- Zorg ervoor dat elk kind de kans krijgt om iets te zeggen tijdens de nabespreking. Deze activiteit kan sterke emoties oproepen en hoe meer de kinderen hun gevoelens en hun gedachten kunnen uiten, hoe meer ze het zullen begrijpen. Gebruik als het nodig is meer tijd voor de nabespreking.
- Deze activiteit is heel geschikt om buiten of in een grote ruimte te doen. Houd de kinderen in hun uiteindelijke positie als ze hun rollen voorstellen, want jonge kinderen hebben de visuele bevestiging nodig om te zien hoe ongelijk het is en om de ongelijkheid met de verschillende rollen te verbinden. Maar zorg ervoor dat de kinderen tijdens de nabespreking elkaar goed kunnen horen; breng ze samen in een kring of ga naar binnen.
- De kracht van deze activiteit ligt in de impact van het zien vergroten van de afstand tussen de deelnemers, vooral aan het einde. Vergroot de impact door rollen te kiezen die dicht bij de eigen leefwereld van jouw kinderen liggen. Pas de situaties aan zodat maar een aantal kinderen vooruit gaan (dat wil zeggen, met 'ja' kunnen beantwoorden).
- Besteed tijdens de nabespreking en evaluatie veel tijd aan het onderzoeken hoe de kinderen de dingen wisten over het leven van de persoon wiens rol ze speelden. Kwamen ze erbij door persoonlijke ervaringen of andere informatiebronnen (bv. andere kinderen, volwassenen, boeken, media, moppen)? Zorg dat ze zich afvragen of hun informatiebronnen betrouwbaar waren. Op deze manier kun je introduceren hoe stereotypes en vooroordelen werken.
- Kinderen zijn zich er over het algemeen van bewust dat anderen op materieel vlak meer of minder hebben dan zichzelf. Maar kinderen zijn vaak niet in staat om hun eigen privileges te erkennen. Via deze activiteit kunnen de kinderen leren om hun leven vanuit een ander perspectief te bekijken.

Eindtermen

Mens en maatschappij

Mens: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.7

Maatschappij: 2.9, 2.10, 2.13

Tijd: 3.1

Ruimte: 4.8, 4.14, 4.15

Nederlands

Luisteren: 1.1, 1.3, 1.6, 1.8

Spreken: 2.2, 2.5, 2.6, 2.7

SoVa

Domein relatiewijzen: 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8

Domein samenwerking: 2

Domein samenwerking: 3

Om uit te delen: rollenkaarten (2 soorten)

Rollenkaarten 1

Opmerking voor de begeleider: Maak je eigen kaarten! Hoe dichter de kaarten bij de leefwereld van jouw kinderen liggen, hoe effectiever ze zullen zijn. Deze kaarten zijn slechts bedoeld als voorbeelden.

Je bent acht jaar oud. Je woont samen met je twee broers in een mooi huis met een grote tuin en een zwembad. Je vader is bankdirecteur van een bank in je stad. Je moeder doet het huishouden en zorgt voor haar gezin.

Jij bent in deze stad geboren, maar je ouders zijn uit Azië hierheen gekomen. Ze baten een restaurant uit en je woont samen met je zus in de kamers erboven. Jullie helpen na school in het restaurant. Je bent dertien jaar oud.

Je bent tien jaar oud. Je woont op een boerderij op het platteland. Je vader is landbouwer en je moeder zorgt voor de koeien, de ganzen en de kippen. Je hebt drie broers en een zus.

Je bent enig kind. Je woont alleen met je moeder in een appartement in de stad. Je moeder werkt in een fabriek. Je bent heel goed in muziek en in dansen. Je bent negen jaar oud.

Je bent een Romakind van twaalf jaar oud. Je woont aan de rand van een klein dorpje, in een klein huis zonder badkamer. Je hebt zes broers en zussen.

Je bent geboren met een handicap en zit in een rolstoel. Je woont in een appartement in de stad met je ouders en je twee zussen. Allebei je ouders zijn leraar. Je bent negen jaar oud.

Je bent elf jaar oud. Je woont al sinds je geboorte in een weeshuis. Je weet niet wie je ouders zijn.

Je bent negen jaar oud en hebt een eeneiige tweelingbroer of -zus. Je woont in een appartement in de stad met je moeder die in een warenhuis werkt. Je vader zit in de gevangenis.

Je bent negen jaar oud en enig kind. Je woont in een flatgebouw in de stad met je ouders. Je vader is bouwvakker en je moeder postbode. Je bent heel goed in sport.

Jij en je ouders zijn naar dit land gevlucht van de oorlog die woedt in je thuisland in Afrika. Je bent nu elf jaar oud en woont hier al drie jaar, sinds je negende. Je weet niet wanneer je weer naar huis kunt gaan.

Je bent dertien, de oudste van zes kinderen. Je vader is vrachtwagenchauffeur en veel weg en je moeder is serveerster. Zij moet vaak 's nachts werken. Je moet veel oppassen.

Je ouders zijn gescheiden toen je een baby was. Je bent nu twaalf jaar oud. Je woont bij je moeder en haar vriend. In het weekend ben je bij je vader en zijn nieuwe vrouw en hun twee kleine kinderen.

Je bent elf jaar oud. Je hebt al bij verschillende pleegouders gewoond sinds je een klein kind was, omdat je ouders niet voor je konden zorgen. Je huidige pleegouders zijn aardig. Er wonen nog vier andere pleegkinderen in het kleine huis waar je woont.

Je bent acht jaar oud. Je woont met je zus bij je grootouders in een dorpje op het platteland. Je ouders zijn gescheiden en je moeder werkt als secretaresse in de stad. Je ziet je vader haast nooit.

Je hebt een leerstoornis en loopt daardoor twee jaar achter op school. Je bent tien jaar oud en groter dan alle andere kinderen in je klas, die pas acht jaar zijn. Allebei je ouders werken en hebben dus niet veel tijd om je met je huiswerk te helpen.

Je moeder is gestorven bij je geboorte. Je vader is hertrouwd en je woont bij hem en je stiefmoeder en haar twee dochters. Je bent acht jaar oud en zij zijn tieners. Je vader is advocaat.

Je bent acht jaar oud en de jongste van drie kinderen. Je woont in een klein appartement in een grote stad. Je vader is mecanicien, maar heeft op het moment geen werk, dus er is niet veel geld. Maar je vader heeft meer tijd om met je te spelen.

Je bent naar dit land geëmigreerd toen je een baby was. Je bent nu tien jaar oud. Er wonen veel andere immigranten in je buurt, waar je vader ook een winkel heeft. Je spreekt zowel de taal van het land waar je nu woont als van het land waar je vandaan komt en tolkt vaak voor je moeder en grootmoeder.

Je bent elf jaar oud. Je leeft in een dorpje op het platteland met je ouders en je jongere broertje en zusje. Je ouders hebben een bakkerij. Je wordt soms gepest omdat je redelijk dik bent.

Je hebt astma and mist veel school omdat je ziek bent, vooral in de winter. Je brengt veel tijd thuis in bed door; je kijkt televisie, surft op het internet en speelt met je gameboy. Je bent eenzaam, want allebei je ouders werken. Je bent dertien jaar oud.

Je bent het kind van de Amerikaanse ambassadeur in jouw land. Je gaat naar een internationale school. Je draagt een bril met dikke glazen en je stottert een beetje. Je bent elf jaar oud.

Jij en je oudere broer zijn heel goed in wiskunde, natuurkunde, talen en eigenlijk wel in alles. Je ouders zijn professoren aan de universiteit. Zij sturen je voortdurend naar speciale cursussen en trainingskampen om je op competities voor te bereiden.

Rollenkaarten 2

Je kan ook heuse "identiteitskaarten" opstellen. Dit werkt soms beter dan "omschrijvingen" zoals gebruikt in Rollenkaarten 1. Pas gerust aan aan jouw eigen groep.

Naam	Olivier
Geslacht	M
Leeftijd	12 jaar
Geboorteplaats	Gent
Verblijfplaats	Gent
Beroep ouders	vader: bankdirecteur; moeder: oogarts
Opleiding	ik ga Wiskunde-Wetenschappen volgen aan het Sint-Pietersinstituut
Hobby's	zwemmen, windsurfen
Gezondheid	gezond en gespierd
Beroep	later wil ik worden: chirurg

Naam	Salveeta
Geslacht	V
Leeftijd	10 jaar
Geboorteplaats	Kosovo
Verblijfplaats	Sint-Niklaas
Beroep ouders	Werkloos. Iedereen vindt Roma-zigeuners onbetrouwbaar en vies. Niemand geeft mijn ouders de kans om te werken.
Opleiding	ik zit in het vijfde leerjaar en ik wil mama worden
Hobby's	dansen
Gezondheid	Een maand geleden had ik hoge koorts, maar geen enkele dokter wou me behandelen omdat ik geen papieren en geen geld had (en het OCMW betaalt dokters niet direct terug).

Naam	Joachim
Geslacht	M
Leeftijd	12 jaar
Geboorteplaats	Lissabon (Portugal)
Verblijfplaats	Antwerpen
Beroep ouders	-vader: nooit gekend dus geen idee -moeder: werkloos
Opleiding	ik moet naar het buitengewoon onderwijs gaan omdat mijn Nederlands niet goed genoeg is, maar ik vind dat ik wel goed kan rekenen en oplossingen verzinnen
Hobby's	dromen, zingen
Gezondheid	vaak ziek omdat ik geen geld heb om naar de dokter te gaan

Naam	Shana
Geslacht	V
Leeftijd	9 jaar
Geboorteplaats	Oostende
Verblijfplaats	Oostende
Beroep ouders	moeder: zelfstandige (zij heeft een winkel in papierwaren); vader: zeevaarder
School leerjaar	en 3e leerjaar, ik wil kapster worden
Hobby's	lachen met mijn vriendinnen, winkelen, zingen, dansen
Gezondheid	Ik ben op dieet.

Naam	Cindy
Geslacht	V
Leeftijd	11 jaar
Geboorteplaats	Deurne
Verblijfplaats	Merksem
Beroep ouders	-vader: heb ik nooit gekend -moeder: uitkering omdat ze langdurig ziek is
Opleiding	ik zit in het vierde leerjaar en haat school want daar pesten ze me altijd
Hobby's	sms'en
Medische gegevens	ik heb overgewicht omdat ik bijna elke dag frieten ga halen want iets anders is toch te duur

Naam	Anneke
Geslacht	V
Leeftijd	10 jaar
Geboorteplaats	Leuven
Verblijfplaats	Keerbergen
Beroep ouders	mama: prof Frans; papa: burgerlijk ingenieur bij een groot bedrijf
Opleiding	ik ga Latijn volgen en wil naar Afrika gaan om de arme kindjes te helpen
Hobby's	reizen, piano spelen, lezen, discussiëren
Gezondheid	Vorig jaar werd ik geopeerd aan mijn schildklier. Alles is goed verlopen maar ik moet nog medicatie nemen.

Bijlage 3: statements

BEWERINGEN

Situaties en gebeurtenissen

Lees de volgende situaties hardop voor. Geef de kinderen nadat je de situatie hebt voorgelezen de tijd om een stap naar voren te zetten en om om zich heen te kijken om te zien waar ze staan ten opzichte van de anderen.

- Jij en je familie hebben altijd genoeg geld om de dingen te kopen en te betalen die je nodig hebt.
- Je leeft in een mooi huis met een telefoon en een televisie.
- Je wordt niet gepest of buitengesloten op basis van je uiterlijk of omdat je een handicap hebt.
- Mensen vragen vaak naar jouw mening over belangrijke beslissingen die jou aangaan.
- Je gaat naar een goede school en zit in naschoolse clubs en sportclubs.
- Je neemt extra lessen buiten school in muziek en tekenen.
- Je bent niet bang om door de politie te worden tegengehouden.
- Je woont bij volwassenen die van je houden en altijd het beste met je voorhebben.
- Je hebt nog nooit het gevoel gehad dat je werd gediscrimineerd op basis van je oorsprong, achtergrond, religie of cultuur of die van je ouders.
- Je hebt regelmatige controles bij de tandarts en de dokter, ook als je niet ziek bent.
- Jij en je familie gaan één keer per jaar op vakantie.
- Je kunt vriendjes uitnodigen om te blijven eten of te blijven slapen.
- Als je ouder bent, kun je naar de universiteit gaan en elke baan of beroep kiezen dat je wilt gaan doen.
- Je bent er niet bang voor dat mensen je op straat, op school of waar je woont pesten of aanvallen.
- De meeste mensen die je ziet op televisie of in films leven en zien eruit zoals jij.
- Jij en je familie gaan minstens één keer per maand naar de bioscoop, de dierentuin, een museum, het platteland of een andere leuke plek.
- Je ouders en grootouders en zelfs je overgrootouders zijn in dit land geboren.
- Je krijgt nieuwe schoenen en nieuwe kleren als je ze nodig hebt.
- Je hebt veel tijd om te spelen en vriendjes om mee te spelen.
- Je hebt toegang tot een computer en kunt op internet.
- Je hebt het gevoel dat mensen wat je doet waarderen en dat ze je aanmoedigen om je ten volle te ontwikkelen.
- Je denkt dat je een gelukkige toekomst tegemoet gaat.